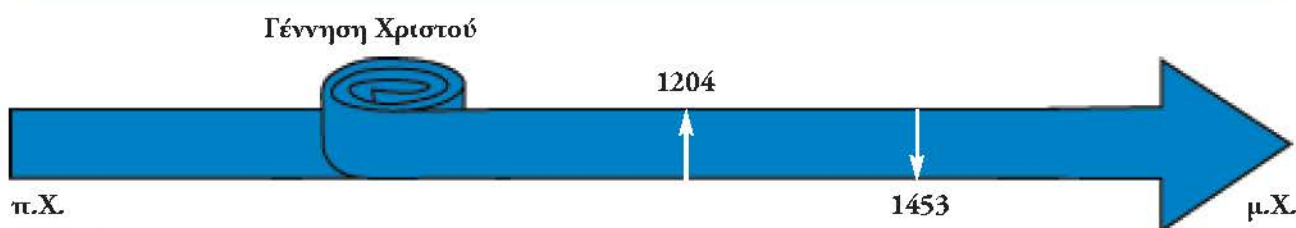

35. Οι Τούρκοι πολιορκούν την Κωνσταντινούπολη

Ο σουλτάνος Μωάμεθ Β΄ πολιορκεί την Κωνσταντινούπολη και ζητά την παράδοσή της. Ο Κωνσταντίνος Παλαιολόγος οργανώνει την άμυνα με λίγους αποφασισμένους υπερασπιστές και αρνείται την παράδοση της πόλης και την υποδούλωση των κατοίκων της.

Ο νέος σουλτάνος **Μωάμεθ Β΄** διαβεβαίωσε τη βυζαντινή πρεσβεία, που παραβρέθηκε στην ενθρόνισή του στην Αδριανούπολη, ότι θα σεβαστεί τις συνθήκες που ο πατέρας του είχε κάνει με τον Κωνσταντίνο Παλαιολόγο. Από τον πρώτο χρόνο της διακυβέρνησής του όμως, όλες οι ενέργειές του έδειχναν πως προετοιμάζεται για την πολιορκία και την Άλωση της Πόλης, αφού:

- Ετοίμασε πολύ στρατό και τον εξόπλισε με σύγχρονα όπλα.
- Ανέθεσε στον Ούγγρο μηχανικό **Ουρβανό** να κατασκευάσει εβδομήντα πυροβόλα κανόνια, όπλα πρωτόγνωρα για την εποχή, για να γκρεμίσει, αν χρειαστεί, τα τείχη της Πόλης.
- Την Άνοιξη του 1452, έχτισε στην ευρωπαϊκή ακτή του Βοσπόρου ένα τεράστιο φρούριο, το **Ρούμελη Χισάρ**¹. Το οχυρό ετοιμάστηκε σε λίγους μήνες και η φρουρά του έκανε έλεγχο σε όλα τα πλοία που περνούσαν τα στενά και τα φορολογούσε.
- Στη διάρκεια της ίδιας χρονιάς ναυπήγησε 150 πολεμικά πλοία και πολλά μικρότερα για μεταφορές προσώπων και εφοδίων.

Τον Μάρτιο του 1453 ο τουρκικός στρατός, που ξεπερνούσε τις εξήντα χιλιάδες άνδρες, άρχισε να συγκεντρώνεται γύρω από τα τείχη. Ο στόλος κατέλαβε τα νησιά της Προποντίδας και περιπολούσε στα στενά, εμποδίζοντας κάθε πλοίο να φέρει εφόδια στην Πόλη. Κι ο ίδιος ο Μωάμεθ έστησε τη χρυσούφαντη σκηνή-στρατηγείο του απέναντι από την πύλη του Αγίου Ρωμανού, ανάμεσα σε χιλιάδες γενίτσαρους. Εκεί κοντά είχε στηθεί και το πιο μεγάλο από τα κανόνια του Ουρβανού, η **Μπορμπάρδα**, για να γκρεμίσει, αν χρειαζόταν, την πύλη και τα γύρω τείχη.

Στις 6 Απριλίου, ο Μωάμεθ έστειλε μήνυμα στον Κωνσταντίνο, ζητώντας του την παράδοση της πρωτεύουσας. Η απάντηση του αυτοκράτορα ήταν αρνητική κι αντάξια της χιλιόχρονης ιστορίας της Πόλης.

Την αρνητική απάντηση ακολούθησε καταιγίδα κανονιοβολισμών. Οι **πολιορκητές** ξεχύνονται προς τα τείχη. Στήνουν ξύλινους πύργους, σκάβουν λαγούμια² κάτω από τα

1. Ο Μωάμεθ Β΄.

¹ **Ρούμελη Χισάρ:** (στα τούρκικα) ευρωπαϊκό κάστρο. Απέχει 15 χιλιόμετρα από την Πόλη.

² **λαγούμια:** υπόγειες στοές κάτω από τα τείχη.

τείχη, χτυπούν με καταπέλτες, προσπαθούν να σκαρφαλώσουν με ανεμόσκαλες στις επάλξεις. Και οι **πολιορκημένοι** αποκρούουν τις επιθέσεις και καίνε τους πύργους και τους αναρριχώμενους με υγρό πυρ. Και όταν πέφτει η νύχτα, γυναίκες και παιδιά μεταφέρουν υλικά και οι τεχνίτες επισκευάζουν τα ρήγματα που άνοιξαν τα κανόνια στα τείχη.

Κοντά στους υπερασπιστές είναι ολημερίς και τους συντονίζει ο Ιουστινιάνης αλλά και ο ίδιος ο αυτοκράτορας, που τους εμπυχώνει. Καθώς περνούν οι μέρες όμως, τα τρόφιμα και τα εφόδια λιγοστεύουν. Αυτό το ξέρουν οι πολιορκημένοι, μα κανένας δεν το λέει φωναχτά. Κι όλοι έχουν την ελπίδα πως όπου να 'ναι θα φανεί κάποια βοήθεια από τη Δύση.

Στις 20 Απριλίου, ξημερώματα, οι ελπίδες των αποκλεισμένων ζωντανεύουν. Τρία μεγάλα γενοβέζικα καράβια και μια βυζαντινή φορτηγίδα με κυβερνήτη τον Φλαντανελά, περνούν απαρατήρητα τα στενά, φτάνουν στην Προποντίδα και κατευθύνονται στον Κεράτιο, φορτωμένα σπάρη, εφόδια και πολεμιστές. Οι Τούρκοι ξαφνιάζονται και ρίχνονται πάνω τους να τα προλάβουν πριν περάσουν την αλυσίδα. Στη σκληρή ναυμαχία που ακολούθησε, τα χριστιανικά καράβια νίκησαν και μπήκαν στον ελεύθερο ακόμη Κεράτιο. Το γεγονός αυτό εμπύχωσε τους πολιορκημένους, που δέχτηκαν σαν ήρωες τους νικητές. Εξόργισε όμως τον Μωάμεθ, που τιμώρησε σκληρά τον ναύαρχό του και πήρε νέα μέτρα, πιο σκληρά, για την πολιορκία και την άλωση της Πόλης.

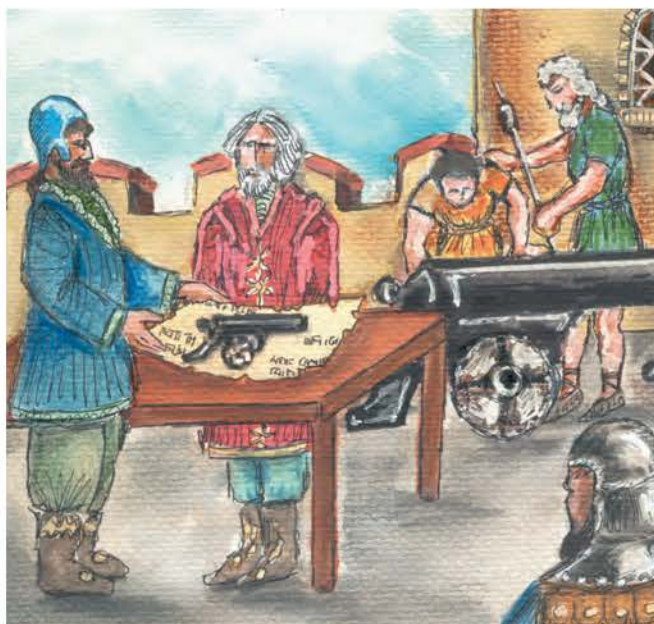
2. Η πολιορκία της Κωνσταντινουπόλης.
(Σκέψις Μακρυγιάννη, πίνακας Π. Ζωγράφου, 1836)

3. Οι Βυζαντινοί αρνούνται να παραδοθούν

«Σύμφωνα με εντολή του προφήτη, οι Μουσουλμάνοι έπρεπε, πριν αρχίσουν επίθεση, να ειδοποιούν τους αντιπάλους αν θέλουν να παραδοθούν, γιατί αλλιώς θα έσφαζαν και θα σκότωναν ανθρώπους και θα χαλούσαν εκκλησίες και σπίτια. Γι' αυτό και ο σουλτάνος Μωάμεθ, πριν αρχίσει η πολιορκία της Πόλης, έστειλε τον Μαχμούτ Πασά στον Τεκύρ³ και ζήτησε την παράδοσή της. Οι άπιστοι όμως, επειδή ήξεραν πως τα κάστρα τους ήταν γερά και μεγάλα και είχαν κιόλας πολύ στρατό να τα φυλάει, δε δέχτηκαν καν τις προτάσεις του και έδωξαν τον Μαχμούτ».

Εβλιγά Τσελεμπί (Τούρκος περιηγητής, 17ος αι)

³ **τεκύρ:** αυτοκράτορας στα τουρκικά.

4. Ο Ούγγρος μηχανικός Ουρβανός ανέλαβε την κατασκευή κανονιών για την πολιορκία της Πόλης.

- Πώς οργάνωσε ο Μωάμεθ την πολιορκία της Πόλης;
- Πώς αντιμετώπισαν οι Βυζαντινοί την υπεροχή των Τούρκων σε στρατό και πολεμικά μέσα;

5. Προτάσεις του Μωάμεθ στον Κωνσταντίνο Παλαιολόγο, για την παράδοση της Πόλης

ΜΩΑΜΕΘ: Αν θέλεις, μπορείς να παραδώσεις την Πόλη και να πας όπου επιθυμείς με τους άρχοντες και τα υπάρχοντά σας. Και κανείς από τους υπηκόους σου δε θα πάθει κακό από εμάς. Αν όμως αντισταθείτε και τη ζωή και τα υπάρχοντά σας θα χάσετε και οι κάτοικοι θα αιχμαλωτιστούν και θα διασπαρθούν σε όλη τη γη.

ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΟΣ: Πιο πάνω από τη ζωή είναι η τιμή του ανθρώπου. Κι εμείς όλοι, κρατώντας τον σταυρό και τ' άρματα στα χέρια, ομόγωνα και λεύτερα απαντούμε: **Δεν παραδίνουμε την Πόλη.** Τη ζωή μας πήραμε απόφαση να δώσουμε, απροσκύνητα για λευτεριά στο χόμα ετούτο πολεμώντας. **Καλός για το χατίρι της κι ο χάρος.**

Δούκας (ιστορικός της Άλωσης)
(ελεύθερη απόδοση, Ν. Καζαντζάκης).

6. Ο Μωάμεθ έχτισε στον Βόσπορο ένα φρούριο, το Ρούμελη Χισάρ, για να ελέγχει τα πλοία που πήγαιναν προς την Κωνσταντινούπολη.